

Knysh I. V.,

PhD, Associate Professor of the Faculty of Philosophy,
Sumy National Agrarian University, Sumy, Ukraine

Kochubey N. V.,

Doctor of Philosophy, Professor, Head of the Department of Management and
Innovative Technologies of Social and Cultural Activities,
National Pedagogical Dragomanov University, Kyiv, Ukraine

Niesvietov O. O.

PhD, Associate Professor of the Department of Finance,
Sumy National Agrarian University, Sumy, Ukraine

INNOVATIVE ENTERPRISE STRUCTURES: WORLD AND NATIONAL EXPERIENCE

Книш І. В.,

кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії,
Сумський національний аграрний університет, м. Суми, Україна

Кочубей Н. В.,

доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри менеджменту та інноваційних
технологій соціокультурної діяльності,

Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, м. Київ, Україна

Несветов О. О.,

кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів,
Сумський національний аграрний університет, м. Суми, Україна

ІННОВАЦІЙНІ ПІДПРИЄМНИЦЬКІ СТРУКТУРИ: СВІТОВИЙ І ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД

***Анотація.** Наголошено, що перехідний етап економічного розвитку, який нині переживає Україна, характеризується посиленням ролі неконтрольованих людьми тенденцій, що спонукають їх до соціальних перетворень. Зауважено, що науковцем Девідом Берчем було виокремлено підприємства, які засвідчують пришвидшений інноваційний характер розвитку, – «газелі». Визначено прикметні риси таких підприємств і висвітлено проблеми їх функціонування. Доведено, що зарубіжними дослідниками з'ясовано провідну роль «газелей» у розвитку економіки. Зазначено, що наразі в Україні становлення і функціонування цих підприємств залишається поза увагою. Запропоновано вважати успішні підприємства центрами нових економічних зон і цілеспрямовано нароцувати навколо них суміжні підприємства, розвивати інфраструктуру просування, кластери. Наголошено, що пріоритетами вітчизняної економічної галузі має стати як здійснення кластерної економічної політики, так і підготовка інноваційних фахівців-підприємців.*

***Ключові слова:** «газелі», інноваційна діяльність, кластерна політика, інноваційна підприємницька структура.*

***Abstract.** The transitional stage of economic development of modern Ukraine is characterized by the enhancement of the forces and trends which have gone beyond human control, and which encourage social transformations. The article deals with the ideas of David Birch who defined the enterprises that have an accelerated innovative character of development – «gazelles» and analyzes characteristic features and problems of functioning «gazelles». It has been proved that the experience of foreign research emphasizes their leading role in the development of economy. Although in Ukraine almost no attention is paid to studying the development and functioning of these enterprises. It has been suggested considering successful enterprises as centers of new economic zones, around which adjacent enterprises, infrastructure of promotion and clusters should purposefully grow. The conclusion of the research is that for the effective development of Ukraine, priority should be given to carrying out the clusters economic policy as well as training innovative entrepreneurs.*

***Key words:** «gazelles», innovative activity, cluster policy, innovative enterprise structure.*

На початку ХХІ ст. впровадження ІКТ в усі сфери життя суспільства, у тому числі і економічну, привело до винайдення, створення, продукування та накопичення нових знань, що зумовило, у свою чергу, перехід суспільства до нового стану – інформаційного. Це, зокрема проявляється у тому процесі, що

знання стали самостійною продуктивною силою, а сама сучасна «нова економіка» спрямована на виробництво і використання цих знань, перетворення їх на провідний та повноцінний фактор сучасного виробництва. Витрати на науку стали прибутковою справою, а наукові знання – своєрідним товаром.

Знання впливали не лише на сферу виробництва, а й на структуру та обсяги споживання у індустріальному суспільстві (суспільстві виробників та споживачів товарів). В інформаційному (суспільстві виробників та споживачів послуг) – з'явилися нові види товарів, потреба в яких та вміння користуватися якими стали можливими лише завдяки обумовленим часом найновітнішими та найсучаснішими досягненнями науки і техніки (комп'ютерна техніка, аксесуари, комплектуючі й програми, засоби комунікації і транспорту тощо). При цьому спостерігаються процеси важливості нових досліджень ринкової кон'юнктури, індивідуалізації підходів до споживача, а також до споживаючого та виробленого продукту тощо. Тобто в інформаційному суспільстві відбуваються процеси переоцінки цінностей (від економічного спрямування до інноваційного, від матеріального багатства як основи особистісного добробуту до вміння знаходити, накопичувати та використовувати інформацію та знання як основу суспільного прогресу). Тобто ми бачимо, за сучасної інформаційної доби пріоритетними стають і інвестиції в кадри та формування на їх основі інтелектуального капіталу суспільства.

Американський економіст Девід Берч іще у 80-ті рр. ХХ ст. зауважив, що саме підприємства малого та середнього бізнесу, які згодом виростають і стають потужними корпораціями, розвивають інноваційні ідеї в економіці та створюють робочі місця. Підприємства і фірми, прибуток яких збільшується мінімум на 20 % упродовж не менше чотирьох років поспіль, він назвав «газелями» та вважав їх точками зростання економіки. За розрахунками Девіда Берча, динамічні компанії становлять незначну частку в економіці США (приблизно 3 %), проте на них припадає від 50 до 70 % зростання ВВП і зайнятості [3].

Брюсс Кірхгофф, осмислюючи динамічну класифікацію фірм Девіда Берча, запропонував, окрім показника зростання, враховувати також темпи впровадження інновацій. Одночасно Брюс Кірхгофф виокремив чотири типи фірм: «**серцевинні**» (*core*) – з низькими темпами інновацій і зростання, зазвичай починають з упровадження однієї-двох інновацій, після певного незначного та нетривалого зростання стабілізуються, становлять переважну більшість малих підприємств; «**честолюбні**» (*ambitious*) – характеризуються низькими темпами інновацій і швидким зростанням, починають приблизно так само, як і «серцевинні», але їхнє керівництво більш вправно використовує можливості для розширення своїх ринків; «**ефектні**» (*glamorous*) – засвідчують високий темп інновацій і швидке зростання, що відбувається головним чином за рахунок безперервного впровадження інновацій, зазвичай є прикладом успішної підприємницької діяльності; «**стиснені**» (*constrained*) – відзначаються високими темпами інновацій, але не в змозі досягти швидкого зростання, наприклад, через брак капіталу або кадрів [5].

Брюсс Кірхгофф простежив долю 814 190 фірм, організованих (створених) упродовж 1977 – 1978 рр., і з'ясував, що до 1984 р. їх залишилося 312 662. Дослідження засвідчили, що 17 % високоінноваційних і 9 % низкоінноваційних фірм домагаються відповідно «ефектного» та «честолюбного» статусів, проте останні створюють у чотири – п'ять разів більше нових робочих місць. Зазначені групи фірм є справжніми «творчими руйнівниками». Люк Соете [6, с. 319-340] довів, що інноваційна активність пов'язана з розмірами компаній, а Рафаель Каплинський [4, с. 49-57] своєю чергою зауважив, що цей зв'язок має динамічну природу і залежить від фази циклу ділової активності.

Водночас сам по собі метод Девіда Берча не є показовим для аналізу компаній за умов господарювання, що постійно змінюються, тому його доповнено показниками, запропонованими Родіоном Кочубеєм: ефективність діяльності підприємницької структури та її зростання в часі; стійкість ринкового становища підприємницької структури, зростання частки ринку в часі; інноваційний потенціал підприємницької структури та його зростання в часі [1, с. 137].

Фірми-«газелі» ще називають підприємницькими, тому що темпи їх зростання значною мірою зумовлені не ринками збуту чи зовнішніми умовами, а внутрішніми чинниками, інноваційним потенціалом як керівної ланки, так і персоналу. Такі фірми впливають на зовнішнє соціально-економічне середовище, подаючи приклад для наслідування іншим підприємствам, а також являють собою своєрідний спусковий механізм, стимулюючи виникнення цілих мереж структур, що пов'язані між собою і доповнюють одна одну, – кластерів.

Головна передумова формування кластера – своєчасне оперативне реагування на конкурентні пропозиції суперників шляхом створення власних. На відміну від олігархічних угруповань, фірми «нової економіки» зросли та досягли процвітання, спираючись на власні сили. Упроваджуючи інноваційні розробки, вони продовжують виводити на ринок усе нову і нову продукцію, не залучаючи потужні інвестиції, не маючи доступу до дешевих кредитних ресурсів, не претендуючи на державну підтримку тощо. Проте фірми «нової економіки» засвідчують значне зростання – 20 – 30 % прибутку щорічно, і на сьогодні їх середній вік становить приблизно 20 років. Тобто, як ми бачимо, «газелям» притаманні експоненціальний характер зростання, активна науково-дослідницька діяльність, орієнтація на ринковий успіх, яскраво виражене лідерство у компанії.

На жаль, діяльність «газелей» майже не досліджена вітчизняною економічною наукою. Саме тому, спостерігаючи за суттєвими зрушеннями в економічному розвитку країн з постіндустріальною моделлю розвитку змушують науковців до більш уважного аналізу та цілеспрямованого економічної політики стосовно розвитку підприємницької діяльності на Україні. Якщо раніше більшість населення була зайнята в сільському господарстві, то тепер – у невиробничих секторах. При цьому усі зусилля науковців мають бути спрямовані та зосереджені на визначенні *можливостей переорієнтації зусиль промисловців та підприємств на інноваційну діяльність*,

подолання технічного відставання, застосований увесь арсенал заходів впливу стимулюючого характеру, тому що у протилежному випадку, за умови знаходження української економіки на периферії світових інформаційних і фінансових процесів, зумовить вимивання національних багатств країни через механізми нееквівалентного обміну та втрату власних джерел економічного зростання в довгостроковій перспективі [2, с. 113]. Тому назріла потреба вивчити ринок підприємницької діяльності в Україні та розпочати підготовку фахівців-підприємців на засадах упровадження LLL-освіти.

Висновки. Розглянувши феномен «газелей», ми засвідчили, що Україна перебуває на перехідній стадії розвитку, яка характеризується посиленням ролі неконтрольованих людьми тенденцій, що спонукають їх до соціальних перетворень у всіх галузях, зокрема, в економічній. Зарубіжна наукова думка переконливо доводить їх провідну роль у розвитку економіки. З огляду на це, маючи на меті економічний поступ, в Україні вкрай необхідно спрямовувати зусилля на дослідження інноваційної підприємницької діяльності, впроваджувати кластерну політику і започатковувати підготовку майбутніх підприємців на засадах LLL-освіти з урахуванням передового світового досвіду.

Література:

1. Кочубей Р. В. Предпринимательские структуры в изменяющейся среде: проблемы адаптации : монография / Родион Владимирович Кочубей. – Сумы : Университетская книга, 2015. – 177 с.
2. Феномен інновацій: освіта, суспільство, культура : монографія / за ред. В. Г. Кременя. – К. : Педагогічна думка, 2008 – 472 с.
3. Birch D. L. The Job Generation Process: a Report, prepared by the Massachusetts Institute of technology Program on Neighbourhood and Regional change for the Economic Development Administration / David L. Birch ; US Department of Commerce. – Washington – Cambridge, Mass : MIT, Press, 1979. – 295 p.
4. Kaplinsky R. Firm Size and Technical Change in a Dynamic Context / Raphael Kaplinsky // The Journal of Industrial Economics. – 1983. – Vol. 32, no. 1. – P. 39–59.
5. Kirchoff B. A. Entrepreneurship and Dynamic Capitalism: The Economics of Business Firm Formation and Growth (Praeger Studies in American Industry) [Electronic resource] / Bruce Kirchoff. – Westport, CT : Praeger, 1994. – 240 p. – Mode of access: https://books.google.com.ua/books?id=_aVSzzMOUTEC&pg=PA1&hl=ru&source=gbs_toc_r&redir_esc=y#v=onepage&q&f=true. – Date of access: 25.09.2017.
6. Soete L. Firm Size and Innovative Activity: The Evidence Reconsidered / Luc Soete // European Economic Review. – 1979. – Vol. 12. – P. 319–340.

Burovytska Yu.M.,

Post-graduate student, lecturer,

Strelchuk Ya.V.

Ph.D., Associate Professor,

Petro Mohyla Black Sea National University (Ukraine, Mykolaiv)

ONLINE AND OFFLINE INTERACTIVE LEARNING TECHNIQUES

Буровицька Ю.М.

аспірант, викладач

Стрельчук Я.В.

кандидат педагогічних наук, доцент

Чорноморський національний університет імені Петра Могили, м. Миколаїв

ОНЛАЙНОВІ ТА ОФФЛАЙНОВІ ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНІКИ НАВЧАННЯ

The article is devoted to different interactive techniques which can be used online and offline. Problems which can be solved with the help of interactive learning are considered.